

TAIPALSAARI TURASALON LINNAVUORI

Arkeologinen koekaivaus ja kartoitus 2008

Hannu Poutiainen ja Tapani Rostedt

Rahoitus: Taipalsaaren kotiseutuyhdistys

Sisällysluettelo

Perustiedot	3
Kenttätyöt vuonna 2008	3
Johdanto.....	4
Tutkimusalueet ja menetelmät.....	4
Arkeologiset havainnot.....	5
Alue 1. Muuri koekaistan 1 kohdalla.....	5
Alue 1. Muuri koekaistan 2 kohdalla.....	6
Alue 2. Valli/muuri koekaistan 3 kohdalla.....	7
Alue 2. Valli/muuri koekaistan 4 kohdalla.....	7
Havainnot muualla muinaislinnan alueella.....	8
Metallinilmaisinsintä	8
Kairaukset.....	8
Silmänvaraiset havainnot.....	8
Yhteenveto ja tulkinta.....	9
LIITTEET	11
Karttaluettelo	11
Valokuvaluettelo.....	11
Kartat	12
Valokuvat	19

Etusivun kuva: kuva 2. Kaivausalueen 1 ladottua kivimuuria kalliopohjalla. Kuva pohjoisluoteesta.

Perustiedot

<i>Mjtunnus</i>	831010017
<i>Kunta</i>	Taipalsaari
<i>Nimi</i>	Turasalon Linnavuori
<i>Mj.tyyppi</i>	Puolustusvarustukset
<i>Tyypin tarkenne</i>	Muinaislinnat
<i>Ajoitus</i>	Rautakausi?
<i>Rauhoitusluokka</i>	1
<i>Löydöt</i>	-
<i>Peruskartta</i>	3134 04 Rutola
<i>Yhtenäiskoordinaatit</i>	p 6779800 i 3557200 z 90-102 m mpy
<i>Aiemmat tutkimukset</i>	Miettinen, T. 1975, tarkastus Taavitsainen, J.-P. 1991, s. 238, Ancient Hillforts of Finland

Ympäristö- ja kohdekuvaus Turasalon Linnavuori sijaitsee Ruusin Turasalo –nimisessä saares-
sa 4,1 km Taipalsaaren kirkosta etelään. Muinaisjäänös on saaren lounaaseen pistävässä kallioi-
sessa niemekkeessä. Siellä kalliorannat nousevat Saimaasta (vedenpinta pysyy useimmiten välil-
lä 75 - 76,5 metriä) loivasti, ja alin korkeus muinaislinnalla on noin 90 m mpy. Laki sijaitsee
korkeimmillaan yli 100 m mpy, ja monin kohdin ympäri kalliota on pystysuoria seinämiä. Suurin
osa kallion lakialueesta sijaitsee 93-98 metrin korkeudella mpy. Loivin ja suhteellisen leveä koh-
ta, josta on helppo nousta linnavuorelle, sijaitsee niemekkeen lounaisosassa. Kyseisessä paikassa
on pääosin sortunutta muurirakennetta, jota on myös toisessa kohdassa kallion päällä pohjoisen
seinämän tuntumassa.

Lähikohteita Kuivaketveleen muinaislinna sijaitsee Turasalon linnavuoresta 3,5
km kaakkoon. Kannuksen Linnavuori puolestaan on 10,2 km länsiluoteeseen Ruusin Turasalosta.
Mammonniemen rautakautinen polttokenttäkalmisto on Turasalosta runsaat viisi kilometriä luo-
teeseen.

Kenttätööt vuonna 2008

<i>Kenttätöaika</i>	1.8. – 8.8. 2008, 8 päivää
<i>Kaivauksin tutkittu ala</i>	30 m ²
<i>Kartoitettu ala</i>	1,2 ha
<i>Löydöt</i>	-
<i>Näytteet</i>	-
<i>Valokuvat</i>	Digitaaliset valokuvat 1-38
<i>Kaivausten johto ja dokumentointi</i>	Hannu Poutiainen ja Tapani Rostedt
<i>Työn rahoitus</i>	Taipalsaaren kotiseutuyhdistys
<i>Työntekijät</i>	Hilkka Harmaala, Jaakko Korhonen, Pentti Laiho, Helena Lamberg, Pirkko Nivanto, Aila Närvänen, Marja Oikko- nen, Irmeli Ojanen, Marjatta Seppäläinen.

Johdanto

Suomen muinaislinnoja tutkinut dos. Jukka Luoto julkaisi Taipalsaaren Kuivaketvelen linnavuoren arkeologisia tutkimuksia käsittelevän artikkelin vuonna 2006. Kirjoituksessaan hän ottaa esille, että tutkimuksia voitaisiin tehdä myös läheisellä Turasalon muinaislinnalla. Kuivaketvelen linnavuorella saatujen positiivisten tulosten rohkaisemina ja Luodon organisoimana toteutettiin vuonna 2008 pienimuotoinen koekaivaus ja kartoitus Ruusin Turasalossa. Tavoitteena oli selvittää, olisiko muinaisjäännöksellä löydettävissä sen ajoittamiseen soveltuvaa hiiltä sekä käyttöä ja ikää valaisevaa esineistöä. Edelleen tavoitteena oli saada tietoa muinaislinnan rakenteista sekä laatia alueesta rakenteiden ja topografian suhteita kuvaava yleiskartta.

Rahoitus Turasalon Linnavuoren arkeologisiin tutkimuksiin saatiin Taipalsaaren Kotiseutuyhdistykseltä. Kenttätöiden työntekijät kahta arkeologia lukuun ottamatta olivat Lappeenrannan seudun arkeologian harrastajia mm. Jatuli ry:stä. Kaivausten käytännön järjestelyihin ja työntekijöiden organisoimiseen osallistuivat kenttärkeologien lisäksi Etelä-Karjalan museon amanuenssi Jukka Luoto, tj. Timo Jussila Mikroliitti oy:stä sekä Jatuli ry:n puheenjohtaja Helena Lamberg. Vene saatiin käyttöön Suuren Turasalon saarella asuvalta Pertti Mankilta, joka toimi myös kipparina. Kaivauksiin osallistuivat arkeologian harrastajat Hilka Harmaala, Jaakko Korhonen, Pentti Laiho, Helena Lamberg, Pirkko Nivanto, Aila Närvänen, Marja Oikonen, Irmeli Ojanne, Marjatta Seppäläinen. Parhaat kiitokset kaikille hankkeeseen myötävaikuttaneille ja siihen osallistuneille!

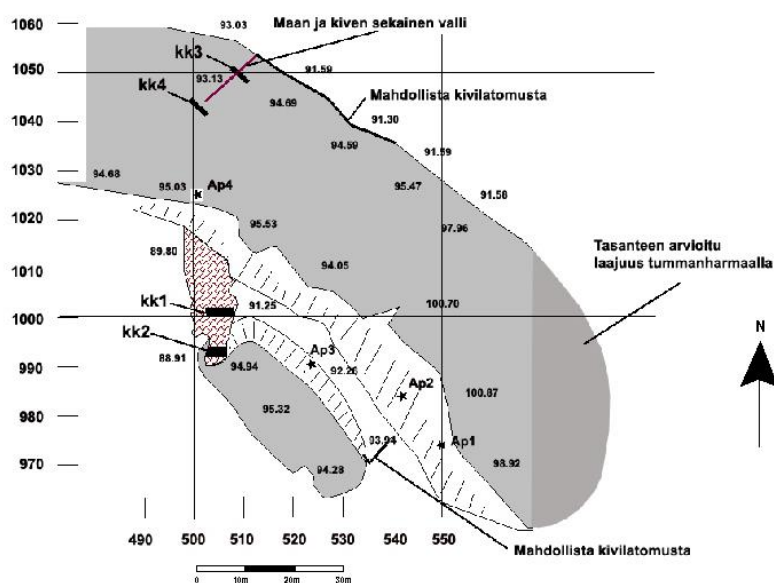
Tutkimusalueet ja menetelmät

Tutkimusalue oli käytännössä se, joka muinaislinnan näkyvien rakenteiden ja maaston topografian perusteella oli mahdollista ja perusteltua rajata. Koko tämä alue kuljettiin läpikotaisin useita kertoja silmänvaraisia havaintoja tehden. Lisäksi olennaiset kohdat valokuvattiin digitaalisesti ja maastosta laadittiin yleiskartta käyttäen mittauksissa takymetriä sekä satelliittipaikanninta. Alueen maastokohdat, joissa ei ollut korkeata kasvillisuutta metallinilmaisimen käyttöä haittaamassa, tutkittiin detektorilla. Kivennäismaa-alueita tutkittiin kevyellä maanäytekairalla.

Muinaislinnan kohtia, joissa on näkyvissä muurirakenteita, tutkittiin kaivausmenetelmin, metallinilmaisimella ja soveltuvien osien maanäytekairauksin. Mittapiirroksot sekä mittaukset tehtiin käyttäen apuna takymetriä sekä taitto- ja kelamittoja. Kaivausvaiheet ja paljastuneet rakenteet ja/tai maakerrokset dokumentoitiin mittapiirrosten lisäksi digitaalisesti ja kirjallisesti muistiinpanoin.

Selvää muurirakennetta on havaittavissa kahdessa eri paikassa, joten niiden perusteella muodostettiin kaivausalueet 1 ja 2. Kaivausalue 1 sijaitsee muinaislinnan lounaispään länsipuolisessa osassa, jossa kivimuurin jäännös on selvin ja osin parhaiten säilynyt. Siihen vedettiin poikittais-suunnassa kaksi koekaistaa itä-länsi - suuntaisesti. Koekaista 1 vedettiin muurin keskivaiheille, 2 m levyisenä ja 6 m mittaisena. Koekaista 2 sijaitsi edellisestä 6 m etelään ja se vedettiin 2 m levyisenä ja noin 4,5 m mittaisena. Kaivausalue 2 sijaitsi muinaislinnan luoteispään länsiosassa, missä muuri/valli on kasvillisuuden peittämä. Siihen vedettiin poikittais-suunnassa kaksi koekaistaa luode-kaakko - suuntaisesti. Koekaista 3 vedettiin linnan pohjoisrinteen tuntumaan 1 m levyisenä ja 4,5 m mittaisena. Koekaista 4 vedettiin 1 m levyisenä ja 5 m mittaisena muurin/vallin lounaispään, jossa rakenne mataloituu vähitellen. Kaikki koekaistat vedettiin siten, että ne ulottuivat riittävän etäälle (mahdollisten) rakenteiden muodon ja leveyden arvioimiseksi.

Kaivettaessa sammalet, maa-aines ja kivet sijoitettiin eri paikkoihin niiden käsittelyn helpottamiseksi koekaistojen peittämisvaiheessa. Tutkimusten jälkeen muurit/vallit palautettiin mahdollisimman tarkoin alkuperäiseen koekaivausta edeltäneeseen asuunsa.

Yleiskartta pienennettynä, ei mittakaavassa.

Korkeusmittauksia varten ei ollut käytettävissä korkeuskiintopistettä, joten korkeus saatiin Saimaan vedenpinnan mittausajankohtana tunnetun korkeuden perusteella (N60 +72,37 + 4,03 7.8.08). Kartoitusta ja takymetrimittauksia varten alueelle sijoitettiin riittävä määrä apupisteitä ja kaksi kiintopistettä, joiden avulla takymetri (Topcon GTS 212) saatiin tarvittaessa aina asemoitua. Kiintopisteistä (AP1 ja AP2) ja kahdesta apupisteestä (AP3 ja AP4) otettiin GPS-koordinaatit karttojen asemoimista varten valtakunnan koordinaatistoon, pisteet on merkitty yleiskarttaan. Kiintopisteiksi valittiin maastossa selvästi tunnistettavat, pienimuotoiset kallio-
muodostelmat ja niiden terävät kärjet. Niistä otettiin mittaustilanteissa valokuvat, joista mittauskohda näkyy tarkasti. Kenttätöissä käytössä olevat koordinaatit kasvoivat pohjoiseen (x) ja itään (y).

Apu- ja kiintopisteet ovat: (suluissa kenttätöissä käytössä olleet koordinaatit)

AP1	i 3557228	p 6779757	(x=974.191	y=549.636	z=98.168)
AP2	i 3557224	p 6779774	(x=984.213	y=542.000	z=98.224)
AP3	i 3557204	p 6779781	(x=988.680	y=524.932	z=94.005)
AP4	i 3557191	p 6779803	(x=1023.613	y=504.161	z=95.025)

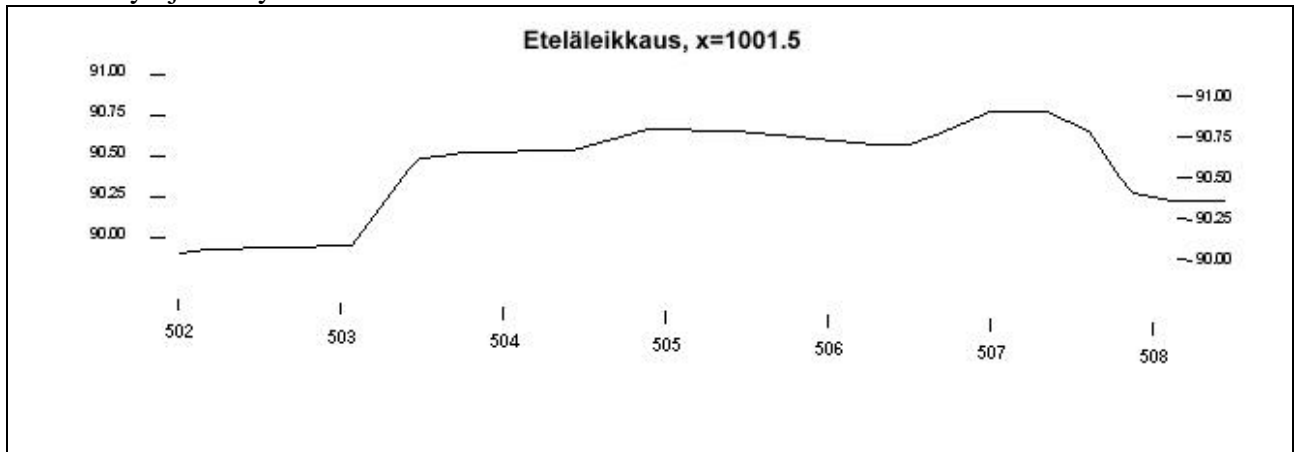
Arkeologiset havainnot

Kaivaukset, kairaukset ja havainnot muuri/vallirakenteiden kohdalla ja niiden läheisyydessä

Alue 1. Muuri koekaistan 1 kohdalla

Koekaistan alueelta poistettiin sammal ja karike sekä kivien väleissä ollut ohut humuskerros, jonka alta paljastui kivennäismaa (hiekkamoreeni), Ensimmäinen dokumentoitu taso oli kyseinen puhdistettu kerros. Kiveyksen kivet näkyivät selvästi ja lisäksi varmistui, että paikalle oli kiviä poistamalla kaivettu kuopanne. Dokumentoinnin jälkeen jatkettiin alueella kaivamista toiseen tasoon saakka poistaen maa-ainesta kivien väleistä 5 cm:n kerros. Osa kivistä varsinkin reuna-

alueilla oli kivennäismaan päällä. Sen sijaan keskeemmällä kivet lepäsivät lomittain osittain toisensa päällä. Sen paremmin ensimmäisessä kuin toisessa kerroksessa ei ollut havaittavissa anomalioita eikä myöskään mitään löytöjä tavattu. Toisen tason dokumentoinnin jälkeen päätettiin kaivausta jatkaa siten, että paikalle pengotun kuopan kohdalle laajennettiin koekaistan levyinen (2 m) ja 1 m pituinen alue, joka kaivettiin pohjaan saakka. Poikittaisen leikkauksen lounaisseinämässä oli jonkin verran nokea ja hiiltä pinnasta noin 5-15 cm syvyydellä ja noin 20 cm laajuisella alalla. Anomalia ei havaintojen perusteella jatkunut syvemmälle eikä laajemmalle ollen sitten suppea-alainen. Valli-/muurirakenteen alimmat kivet lepäsivät ”puhtaalla” moreenilla, eli kiveyksen alla ei missään kohdin ollut havaittavissa hiiltä tai nokea eikä muitakaan anomalioita. Mitään löytöjä ei myöskään tavattu.

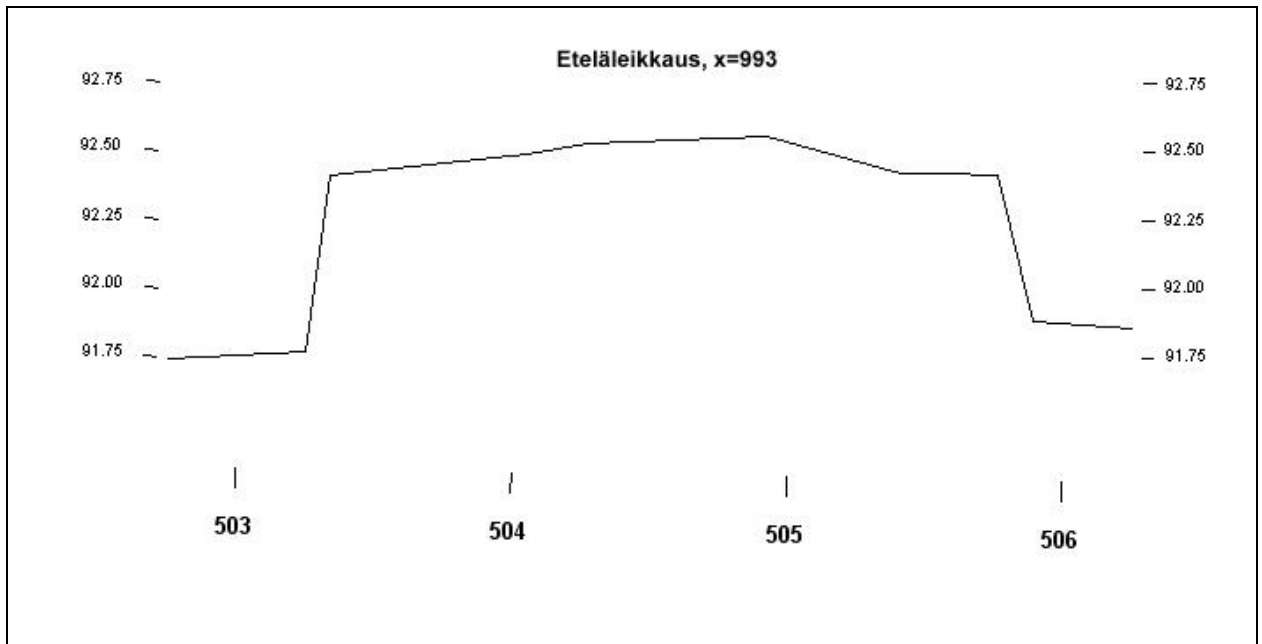

Kaivauksen perusteella voitiin tehdä tiettyjä havaintoja. Muuri on kivisellä kivennäismaapohjalla pohjois-etelä - suuntaisesti. Muurin leveys arvioitujen reunakivien kohdalla on 3.3 – 4 m. Reunoilla on isompia kiviä kuin keskellä, ja niitä on kahdessa kerroksessa. Keskellä on kiviä kymmensenttimetrisistä puolimetrisiin. Luoteisen eli järvenpuoleisella reunalla on suurehko säännöllisen muotoinen paasi 30 x 40 x 135cm. Paasi on avatun alueen länsireunalla. Keskellä kivien välissä on jonkin verran kivennäismaata. Muurin korkeutta suhteessa ympäristöön on vaikea arvioida, koska rakenne on ilmeisesti sortunut kahden puolen. Avatulta kohdin se kuitenkin oli noin 0,7 m. Mainittakoon vielä, että avatun alueen kaakkoisosassa sijainneen kaivellun kuopan halkaisija oli 1 x 0,7 m ja syvyys 0,6 m.

Alue 1. Muuri koekaistan 2 kohdalla

Koekaistan kohdalta poistettiin ainoastaan sammal sekä vähäinen kivien ja kallion päällä ollut humusaines, jotta muurin rakenne voitiin havaita ja dokumentoida. Tähän ratkaisuun päädyttiin mm. siksi, että vain kyseisellä paikalla muuri on säilynyt ehyenä, ja sen säilyttämistä sellaisenaan pidettiin tärkeänä. Paljastettu muurin osa dokumentoitiin valokuvaamalla ja mitaamalla.

Muuri on kalliopohjalla ja sortumaton. Leveys on 2,6 – 2,8 m, korkeus 0,7-0,9 m kallion pinnasta. Sivuihin isoimmat reunakivet ovat 2- 3 kerroksessa, välissä on pieniä kiilakiviä. Sivut ovat suhteellisen suorat eli kivien tasainen tai tasaisempi puoli on asetettu ulospäin. Reunakivien koko on suuruusluokkaa 30 x 40 x 70 cm – 50 x 50 x 100 cm. Reunakivien rajaamalla sisäpuolisella alueella on muodoltaan ja asemaltaan epämääräisempi ja kooltaan vaihtelevampi kiveys, kivet ovat kooltaan 10-20-senttimetrisistä puolimetrisiin. Kivilatomuksen länsipääty rajautuu muurin päätä kohti viettävään avokallioon. Muurin päässä on kaksi irtainta isompaa lohkareta kalliopohjalla. Muurin päästä lounaaseen järvelle päin kallion reunaan on noin kaksi metriä, josta lähes suora pudotus alas on 2,5 – 3 m. Rakenteellisten seikkojen ja materiaalin perusteella päätellen muuri on tällä kohdalla tehty perinteisellä kylmämuuraustekniikalla.

Muurin kokonaispituus alueella 1 on 17 m. Niin muuria kuin sen lähialuetta tutkittiin myös metallinilmaisimella, mutta löytöjä ei tullut.

Alue 2. Valli/muuri koekaistan 3 kohdalla

Kaistan alueelta poistettiin varpukasvusto, turve ja osa pinnassa ollutta humuksensekaista kivennäismaata. Niiden alta paljastui edelleen kellanruskea hiesumoreeni, jossa oli hiukan humusta ja runsaasti kiviä. on muutamia luontaisia kiviä muttei mitään anomaliaita. Kaistan maakerroksia tutkittiin maanäytekairalla niistä kohdin, joista se oli mahdollista kiveyksestä huolimatta. Lisäksi sisäpuolen reunakiveyksen vierestä kairattiin viistosti vallin alle. Samoin kairattiin vallin vieressä. Kairausnäytteissä ei ollut mitään anomaliaita.

Sisäpuolella on selvästi ladottu jokseenkin suora seinämä – 2 kivikertaa. Luoteen eli järven puolella on korkeampi mutta viettävä ja epäselvempi sekä samalla enemmän kivennäismaata sisältävä osa. Kivet sisäreunassa on ladottu selvästi vierekkäin, eikä maata ole niiden välissä. Sisäpuolisella osalla on kiviä ja kivennäismaata. Suurimmat kivet ovat sisäreunassa noin 20-senttimetrisiä. Vallin/muurin alkuperäistä leveyttä avatulla alueella on vaikeata arvioida mahdollisen sortuman vuoksi ulkoreunan puolella, mutta leveys on enintään 3,8 m. Vertaamalla sisäpuolen ja ulkopuolen säilynyttä reunakiveyksiä, jotka ovat vastakkaisilla puolilla hieman eri kohdissa, mutta riittävän lähellä arviointia varten, muurin alkuperäinen leveys on noin 3,0 m. On kuitenkin ilmeistä, että muuri ei ole ollut tasaleveä kaikissa kohdissa. Vallin itäpäässä on sitä korkeampi yksittäinen kivi kallion reunalla.

Maasto vallin luoteispuolella viettää suhteellisen loivasti alas järvelle päin, joten sieltä on varsin helppo nousta kallion lakiosalle. Valli on kohdassa, jossa maasto loivan nousun jälkeen tasaantuu ja rajoittuu niin idän kuin lännen puolella portaittain alas laskeutuvaan kallioseinämään.

Alue 2. Valli/muuri koekaistan 4 kohdalla

Koekaista kaivettiin kohtaan, jossa valli päättyi ja maanpinnalla oli näkyvissä joitain kiviä. Valli/muurirakennetta koekaistasta ei paljastunut. Kaistan alueelta poistettiin varpukasvusto, turve ja

osa pinnassa ollut humuksensekaista kivennäismaata. Niiden alta paljastui kellanruskea hiesumoreeni, jossa on muutamia luontaisia kiviä muttei mitään anomalioita. Kaistan maakerrokset tutkittiin maanäytekairalla noin puolen metrin välein, mutta kairausnäytteissäkään ei ollut mitään anomalioita.

Vallin lounaispäästä alkaakin kiveämätön tasaisen maan alue, josta vallin päästä mitaten on matkaa ensimmäiseen matalahkoon alas putoavaan kallionreunaan 12 m. Siitä taas on vastaavasti 16 m korkeampaan alas putoavaan jyrkänteeseen. Kairauksia tehtiin myös tasaisella kivennäismaa-alueella mutta ilman havaintoja anomalioista.

Selvän vallin/muurin kokonaispituus alueella 2 on 14 m. Niin vallia kuin sen lähialuetta tutkittiin myös metallinilmaisimella, mutta löytöjä ei tavattu.

Havainnot muualla muinaislinnan alueella

Metallinilmaisinsintä

Detektorilla etsittiin esineitä myös muualla kuin em. 1 ja 2 alueilla. Niiden lisäksi etsintätyössä keskityttiin saaren niille kohdille, joista on helpoin kulku muinaislinnalle ja ylipäänsä saaren niemekkeen sisäosiin ja joilla on kivennäismaata. Etsinnässä todettiin, että alueella on hyvin vähän mitään metallipitoisia esineitä, edes resentejä. Metallipitoisten kivien antamat indikaatiot ja paikoin korkeahko aluskasvillisuus tosin häitäsivät hieman työtä. Mitään merkkejä mahdollisista muinaislöydöistä ei kuitenkaan saatu.

Kairaukset

Maanäytekairauksia tehtiin niillä kivennäismaa-alueilla, joilla se oli mahdollista. Näytteissä ei ollut havaittavissa poikkeamia luonnollisista maakerroksista.

Silmänvaraiset havainnot

Alueen 2 vallista ja sen itäpäässä olevasta kivistä suorakulmassa kohti kaakkoa kallioreunan suuntaisesti on ladotun näköistä kiveystä. Kiveys ei ole kallion reunan päällä vaan sen alapuolisella hyllyllä, jossa osa kivistä on päällekkäin siististi ja osa epämääräisemmin. Kalliohyllyllä olevat kivet eivät nouse viereisen kalliotasanteen yläpuolelle, mutta niiden takia jyrkkä seinämän osa on korkeampi kuin se muutoin olisi. Vaikka kiviä on paikoin useita päällekkäin ja ne näyttävät asetelluilta, kyseessä saattaa olla myös luonnonmuodostuma. Kiveys jatkuu yhteensä 26 m matkalla korkean kalliojyrkänteen reunaan saakka.

Korkean kalliojyrkänteen reunasta eteenpäin kohti kaakkoa seinämä jatkuu jyrkkänä ja hyvin korkeana kiertäen sellaisena kaakkoispäädyn puolelle. Sen keskivaiheilla on kohta, josta periaatteessa pääsee nousemaan ylös mutta vain hankalasti kiiveten. Kalliomuodostuman kaakkoispään lounaisosassa on muutamia kiviä tasanteella loivasti viettävän kallion äärellä. Kivet näyttävät olevan kahdessa epämääräisessä rivissä ja muodostavan keskenään suorakulmaisen muodon. Silmämääräisen tarkastelun perusteella ei ollut luotettavasti pääteltävissä, ovatko kivet paikallaan luontaisesti vai tarkoituksellisesti. Tältä kohdalta on kuitenkin kaakkoispäädyn ainoa helppo ylösnousu kallion laelle ja muinaislinnan alueelle.

Lähdettäessä em. paikasta kulkemaan kohti luodetta pitkin alemmaa kalliotasannetta järven eli lännen puolella on linnavuoren puolella koko ajan korkea ja lähes pystysuora seinämä. Tultaessa kohtaan, jossa seinämä alkaa mataloitua päättyen lopuksi kahden kalliojyrkänteen väliseen so- laan on vastassa alueen 1 muurirakenne, joka jatkuu jonkin matkaa mataloituvan kallion päällä- kin. Muurin pohjoispää on kiinni korkeassa ja jyrkässä kallioseinämässä.

Yhteenveto ja tulkinta

Turasalon linnavuoresta aiemmin kirjatut arkeologiset havainnot on raportoitu Timo Miettisen tarkastuskertomuksessa ja J.-P. Taavitsaisen väitöskirjassa. Taavitsaisen (1991, 238, 119 tauluk- ko 15) mukaan Turasalon muinaislinnan laki nousee noin 25 m Saimaan pinnan yläpuolelle, muinaislinnan pinta-ala on noin 5000 m² ja kallioiden välisessä ”painanteessa” olevan kivivallin leveys on noin 5 m ja pituus 30 m. Taavitsainen mainitsee vallia olevan myös toisessa paikassa ja että sitä ei ole mainittu Miettisen 1975 tarkastuskertomuksessa. Kaakkoispäässä jossa Taavit- saisen mukaan myös helppo pääsy mäenharjanteelle on Taavitsaisen mukaan kivenjärkeitä rin- teen juurella, ja hän pitää mahdollisena että myös siellä on ollut muuri. Lisäksi hän kirjoittaa ha- vainneensa kivilatomuksia myös harjanteella (---stone settings also in the crest area.) niiden paikkaa sen tarkemmin määrittelemättä.

Verrattuna edellä esitettyihin tietoihin ovat vuoden 2008 kenttätöiden kartoitukseen ja mittaus- dokumentointiin perustuvat tulokset jonkin verran erilaisia. Muinaislinnan laajuus on 4000-10 000 m², riippuen siitä kuinka alueet siihen halutaan laskea. Jos muinaislinnaksi lasketaan vain korkein kalliotasanne ja siihen liittyvät muuri/vallirakenteet on sen kokonaislaajuus noin 4000 m². Jos taas esim. linnan eteläpuolella oleva vartiotasanteeksi sovelias kallionyppylä sekä Taa- vitsaisen mainitsevat kalliojyrkäleet muinaislinnan kaakkoispuolella otetaan laskuissa huomi- oon, nousee muinaisjäännöksen kokonaislaajuudeksi lähes 10 000 m².

Taavitsaisen mainitsemassa kallioainanteessa eli tässä raportissa mainitulla alueella 1 oleva ki- vimuuri/valli on takymetrimittausten mukaan vain 17 m pitkä. Kalliopohjalla oleva sortumaton osuus on 2,6-2,8 m leveä ja 0,7-0,9 m korkea. Kivennäismaapohjalla oleva sortunut osuus puo- lestaan 3.3 – 4 m levyinen reunakivien kohdalla ja korkeudeltaan vajaan metrin. Kiveyksen toi- nen pää liittyy ylösnousevaan kalliojyrkänteeseen ja toinen pää vastaavasti alasputoavaan kallio- jyrkänteeseen.

Toinen selvä valli on tässä raportissa mainitulla alueella 2. Vallin pituus on 14 m ja leveys noin 3 m. Toinen pää liittyy kallion reunalla olevaan maakiveen. Toinen pää mataloituu vähitellen maantasaiseksi, ja siitä kohdasta on 12 m matalahkon kalliopudotuksen reunalle. Ottaen huomi- oon, että valli on kasattu kivistä ja maasta, sitä ei varmaankaan ole myöhemmin purettu esim. kiviä alas vierittämällä. Lieneekin ilmeistä, että vallia ei ole rakennettu valmiiksi.

Kalliomuodostuman päällä on lisäksi mahdollista ihmisen tekemää kiveystä myös kahdessa muussa kohdassa (ks. alaluku silmänvaraiset havainnot), mutta niissä kohdin kiveykset ovat hy- vinkin tulkinnanvaraisia. Kuten Taavitsainenkin tutkimuksessaan esittää tulisi kalliomuodostu- man kaakkoispään lounaiskulmassa periaatteessa kuitenkin olla jonkinlainen muuri- tai vallira- kenne, koska sieltä nousu muinaislinnan alueelle on suhteellisen helppo. Muualla nousua ovat estäneet joko kalliojyrkänteet tai muuri/vallirakenteet.

Muuri/vallirakenteiden lisäksi alueella ei ollut havaittavissa muita rakenteita. Myöskään mitään kulttuurikerroksia tai esinelöytöjä ei tavattu. Ainoa mahdollisesti ihmisperäinen anomalia oli

alueen 1 kiveyksen yläosassa kivennäismaassa. Kyseessä oli noin kämmenen kokoinen hiili/nokiläikkä. Sekin oli suhteellisen lähellä pintaa ja kaivellun kuopan vieressä, joten se voi olla hyvinkin myöhäinen ja lisäksi myös luontainen. Muuri/vallirakenteiden alaosasta tai alta ei nokea tai hiiltä tavattu.

Vuoden 2008 tutkimuksissa Turasalon muinaislinnan laajuus saatiin takymetrin avulla suhteellisen hyvin mitattua, mutta sen ajoitus jäi edelleen avoimeksi. Alueelta 1 löydetty hiilenpalat sijaitsivat pienellä alueella koekaistan 1 yläosassa eivätkä siten muodosta kovin luotettavaa ajoitus pohjaa vaan lienevät luontaisia. Lisäksi on otettava huomioon, että läheisellä Suuren Turasalon saarella on aikoinaan sijainnut venäläisten tukiasema, joten periaatteessa voi olla hyvinkin mahdollista että Turasalon muinaislinna ei lainkaan ajoitu rautakaudelle vaan onkin historialliseen aikaan ajoittuva keskeneräiseksi jäänyt venäläisen armeijan tekemä rakennelma. Venäläiset sotilaat ovat myös voineet ”parannella” aikaisempia rakenteita omiin tarkoituksiinsa. Suuren Turasalon saarella on havaittavissa periaatteessa samalla tekniikalla tehtyjä kiviaitoja kuin Ruusun Turasalon linnasaaren kivimuuri. On kuitenkin muistettava, että kyseinen kiviladontatekniikka (isot kivet huolellisesti reunoilla ja pienemmät keskellä) on vanha ja aikanaan hyväksi todettu, eikä sinällään anna mitään varmaa ajoitusta rakenteelle.

Alueella 1 havaittu muurirakenne näyttäisi olevan rakennettu suoraan paikalla luontaisesti sijainneen kivikon päälle, joten linnavuoren rakennusajankohtaan ajoittuvaa orgaanista ainesta (esim. raivaus- ja rakennusvaiheessa poltettua hiiltä) tuskin on löydettävissä ainakaan ilman huomattavasti laaja-alaisempia tutkimuksia. Kaivausalueella 2 oleva valli/muuri on rakennettu kivennäismaasta ja paikalla sijainneista pienemmistä kivistä, koska alueella ei luontaisesti ole kiviä yhtä paljon kuin matalammalla ”painanteessa” sijaitsevalla alueella 1. Tälläkään alueella ei koekaistojen alueelta havaittu merkkejä polttamalla suoritetuista raivaustöistä, joten orgaanisen ajoittavan aineksen löytäminen vaatisi todennäköisesti laajempialaisia tutkimuksia. Vaikuttaisi siltä, että alueella 2 sijaitseva valli/muuri olisi jäänyt aikanaan keskeneräiseksi. Toinen vaihtoehto tietysti on, että paikalle on rakennettu puiset puolustusvarustukset jotka maaduttuaan eivät olisi jättäneet maaperään mitään silmin havaittavia merkkejä.

Pienialaisilla tutkimuksilla ajoittavaa ainesta saattaisi löytyä korkeimman kalliotasanteen kaakkoispään lounaisosassa olevalta kalliotasanteelta, jolla silmämääräisten havaintojen perusteella on mahdollisesti ihmisen tekemiä kivrakenteita. Ne ovat kuitenkin varsin epämääräisiä eivätkä välttämättä ajoitu linnavuoren rakentamisajankohtaan. Tältä kohdalta on joka tapauksessa kaakkoispään ainoa helppo ylösnousu kallion laelle ja muinaislinnan alueelle, joten topografisesti ajateltuna sen liittyminen muinaisjäännykseen on varsin todennäköisestä.

Turussa 3.8.2009

Hannu Poutiainen, FM

Tapani Rostedt, FM

LIITTEET

Karttaluettelo

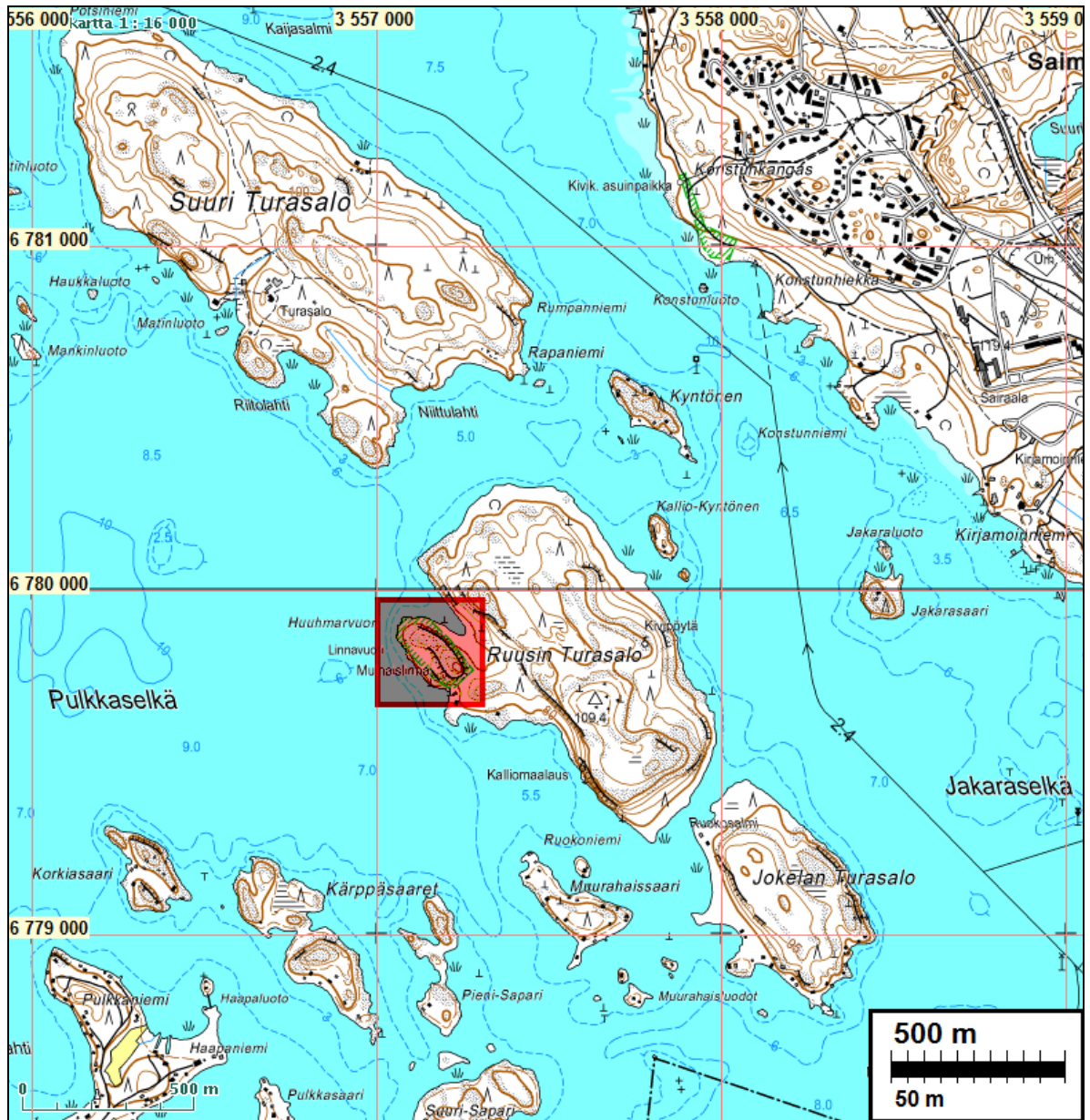
Peruskarttaote	Mk 1:16 000	A4
Yleiskartta	Mk 1:2000	A4
Osayleiskartta, alue 1	Mk 1:100	A4
Koekaista 1, taso 1	Mk 1:50	A4
Koekaista 1, taso 2	Mk 1:50	A4
Koekaista 3, taso 1	Mk 1:50	A4
Koekaista 4, taso 1	Mk 1:50	A4

Valokuvaluettelo

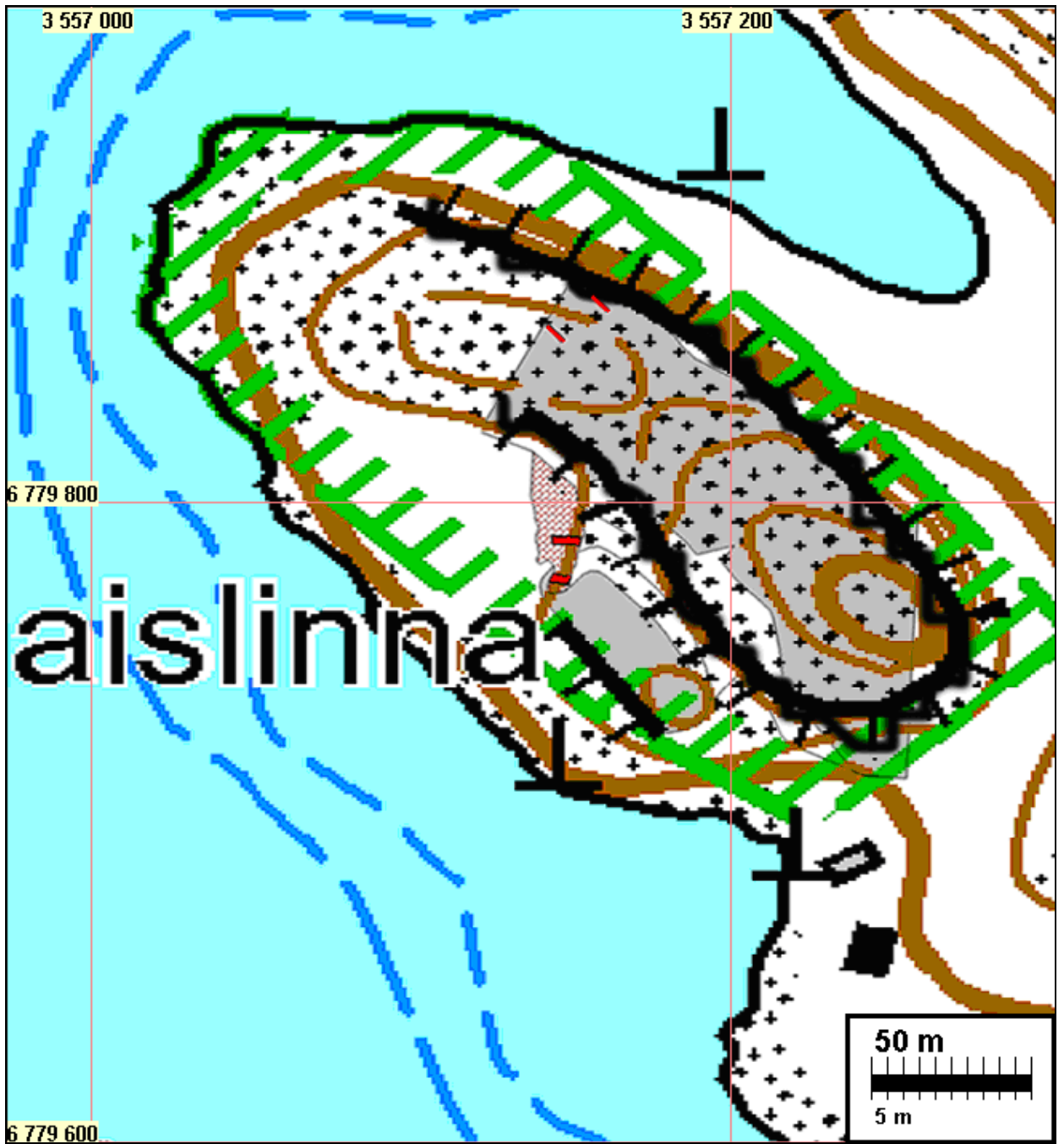
Kuvaaja H. Poutiainen

1. Kivimuuria kaivausalueella 1. Kuva pohjoisesta.
2. Kaivausalueen 1 ladottua kivimuuria kalliopohjalla. Kuva pohjoisluoteesta.
3. Kaivausalueen 1 ladottua kivimuuria kalliopohjalla. Kuva lännestä.
4. Kaivausalueen 1 ladottua kylmämuurattua kivimuuria.
5. Kiven ja maan sekainen valli kaivausalueella 2. Kuva kaakosta.
6. Kaivausalueen 1 koekaista 2 rajattuna. Kuva pohjoisesta.
7. Kaivausalueen 1 koekaista 1 rajattuna. Kuva lännestä.
8. Kaivausalueen 1 koekaista 1 rajattuna. Kuva pohjoisesta.
9. Kaivausalueen 1 koekaista 1 ja 2 avattuina. Kuva pohjoisesta.
10. Kaivausalueen 2 koekaista 3 rajattuna. Kuva kaakosta.
11. Kaivausalueen 2 koekaista 3 rajattuna. Kuva luoteesta.
12. Kaivausalueen 1 koekaistan 2 kiveys puhdistettuna. Kuva idästä. Nuoli osoittaa länteen.
13. Kaivausalueen 1 koekaistan 2 kiveys puhdistettuna. Kuva idästä. Nuoli osoittaa länteen.
14. Kaivausalueen 1 koekaistan 2 kiveys puhdistettuna. Kuva idästä. Nuoli osoittaa länteen.
15. Kaivausalueen 1 koekaistan 1 kiveys puhdistettuna. Kuva etelästä. Nuoli osoittaa länteen.
16. Kaivausalueen 1 koekaistan 1 kiveys puhdistettuna. Kuva lännestä. Nuoli osoittaa länteen.
17. Kaivausalueen 1 koekaistan 1 kiveys puhdistettuna. Kuva pohjoisesta. Nuoli osoittaa länteen.
18. Kaivausalueen 1 koekaista 1 ja 2 puhdistettuina. Kuva pohjoisesta.
19. Kaivausalueen 1 koekaista 2 peitettynä. Kuva länsilounaasta.
20. Kaivausalueen 2 koekaista 3 avattuna. Kuva kaakosta.
21. Kaivausalueen 2 koekaista 3 peitettynä. Kuva luoteesta.
22. Alueen 1 koekaistan 1 kohdalla olleen kaivellun kuopan paikalle tehdyn leikkauksen eteläseinämä.
23. Alueen 1 koekaistan 1 kohdalla olleen kaivellun kuopan paikalle tehdyn leikkauksen eteläseinämä.
24. Alueen 1 koekaistan 1 kohdalla olleen kaivellun kuopan paikalle tehdyn leikkauksen seinämää. Hiiltä kiveyksen yläosassa.
25. Kivimuuria kaivausalueella 1 kalliiojyrkänten juurella. Kuva lännestä.
26. Ladottua kivimuuria kaivausalueella 2, kaivausalue 2 peitetty. Kuva luoteesta.
27. Muinaislinnan länsipuolen kalliiojyrkännettä.
28. Muinaislinnan pohjoisrinteen mahdollisesti ladottua kiveystä. Kuva luoteesta.
29. Muinaislinnan itäpuolen kalliiojyrkännettä.
30. Tapani Rostedt mittaamassa takymetrillä kaatosateessa.
31. Arkeologian harrastaja Jaakko Korhonen pitämässä prismaa kiintopisteellä 1. Kuva idästä.
32. Kiintopiste 1. Kuva pohjoisesta.
33. Arkeologian harrastaja Jaakko Korhonen pitämässä prismaa kiintopisteellä 2. Kuva koillisesta.
34. Kiintopiste 2. Kuva lounaasta.
35. Työkuva kaivausalueelta 1.
36. Työkuva kaivausalueelta 1.
37. Työkuva kaivausalueelta 1.
38. Vierailijoita kaivausalueella 1.

Kartat

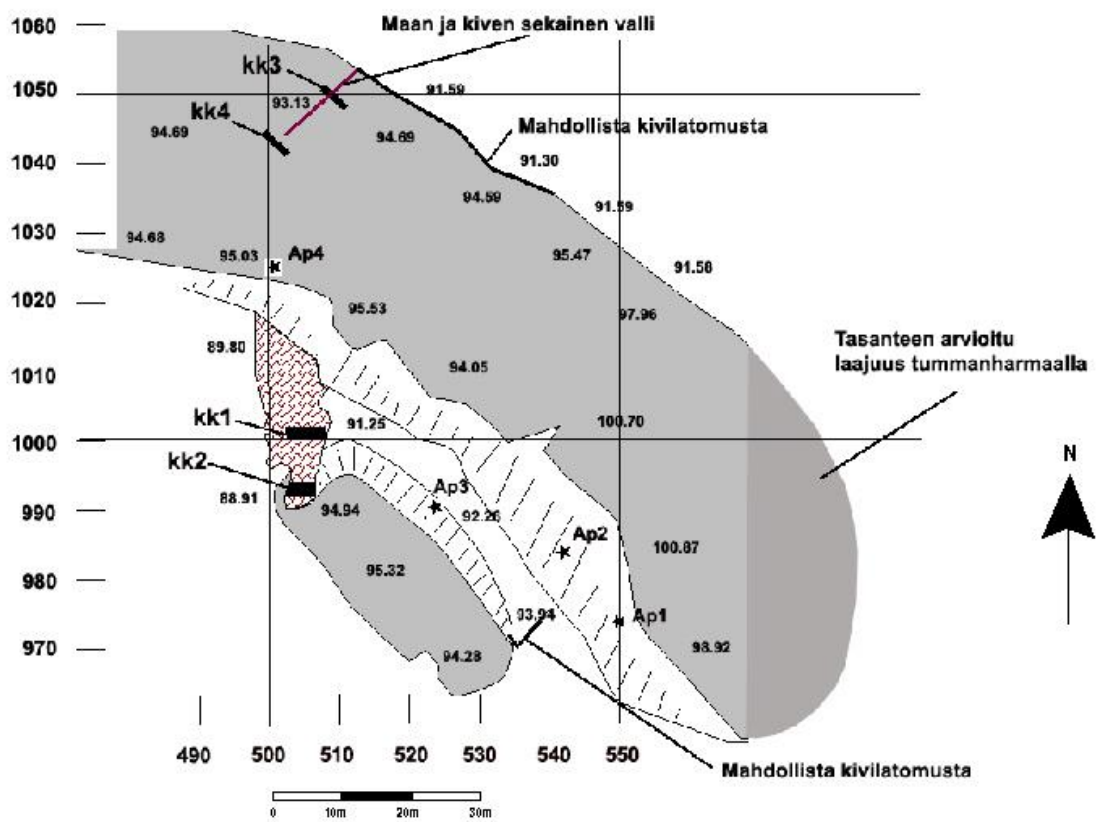
Maastokarttaote 1:20 000

Ruusin Turasalon muinaislinnan mittaukset peruskartalla, kaivausalueet merkitty punaisella.

TAIPALSAARI TURASALON LINNAVUORI
H. POUTIAINEN JA T.ROSTEDT 2008

Yleiskartta
Mk 1:2000
Piirt. T.Rostedt

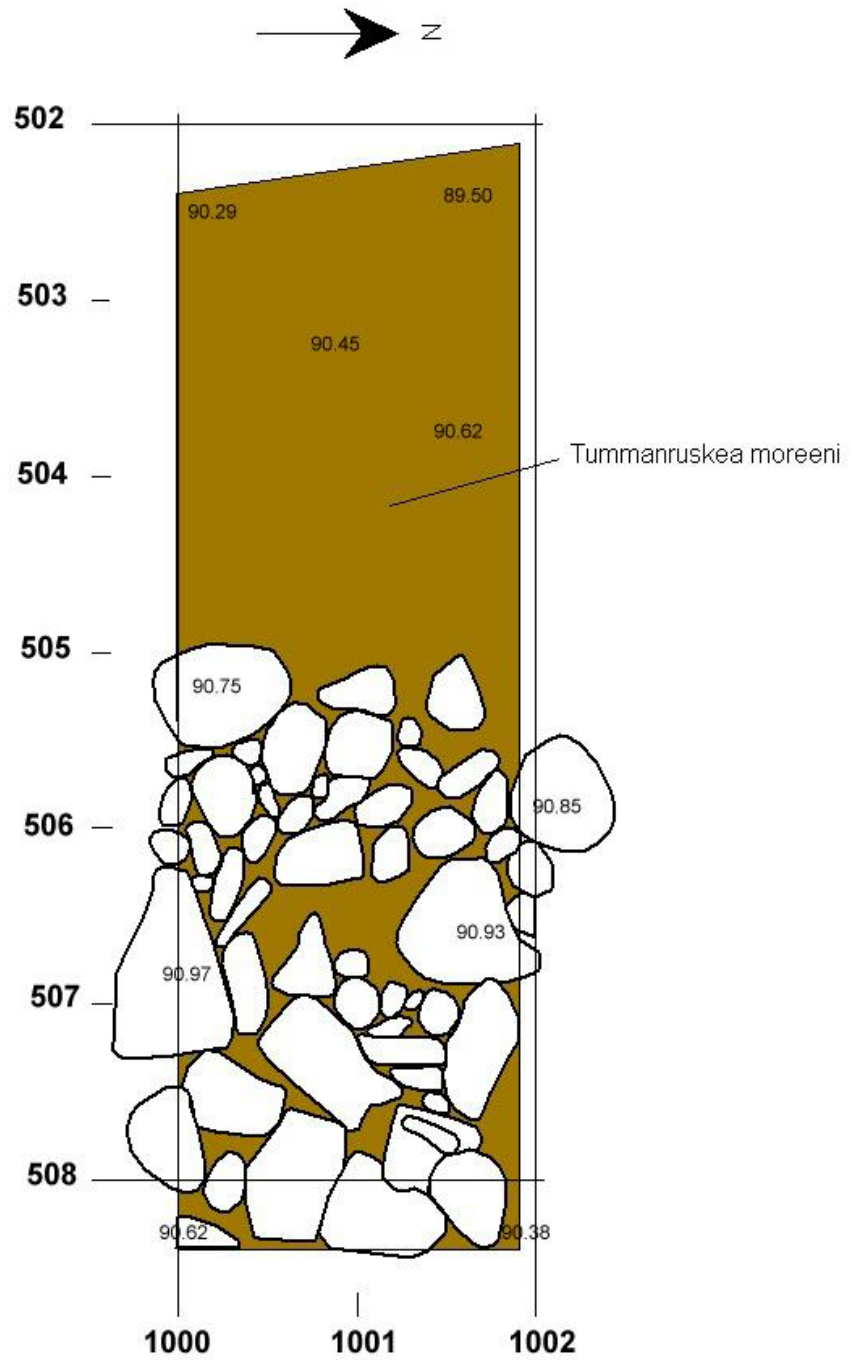

TAIPALSAARI TURASALON LINNAVUORI
H. Poutiainen ja T. Rostedt 2008

Koekaista 1, taso 1
Mk 1:50
Piirt. T. Rostedt

2 m

0 m

998

1 000

1 002

2 m

0 m

TAIPALSAARI TURASALON LINNAVUORI

H. Poutiainen ja T. Rostedt 2008

Koekaista 1, taso 2

Mk 1:50

Piirt. T. Rostedt

502

503

504

505

506

507

508

Tummanruskea moreeni

Vaaleanruskea moreeni

1000

1001

1002

90.71

90.63

90.42

90.31

90.34

90.48

TAIPALSAARI TURASALON LINNAVUORI
H. Poutiainen ja T. Rostedt 2008

Koekaista 3, taso 1
Mk 1:50
Piirt. H. Poutiainen, digit. T. Rostedt

2 m

0 m

N

1051 —

1050 —

1049 —

1048 —

1047 —

507

508

509

510

511

Keltaisenruskea moreeni

94.15

94.43

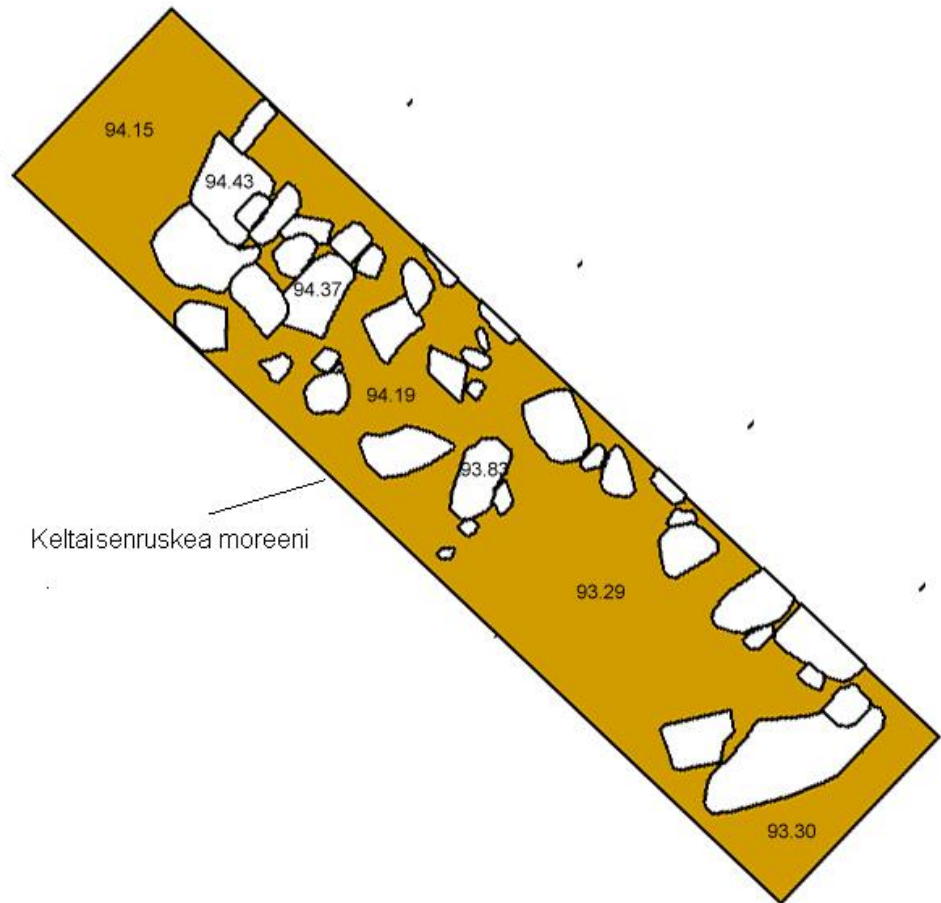
94.37

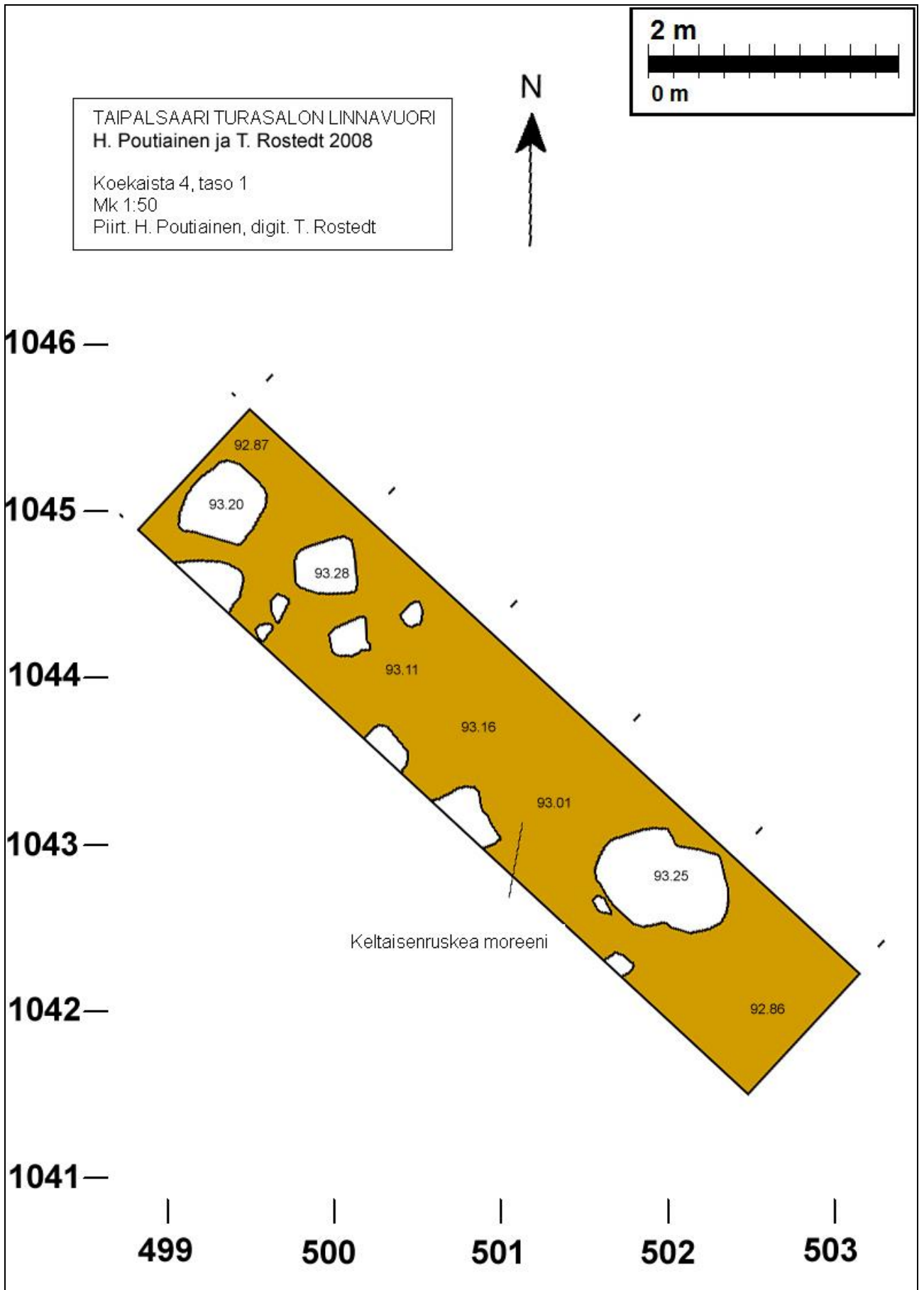
94.19

93.83

93.29

93.30

Valokuvat

1. Kivimuuria kaivausalueella 1. Kuva pohjoisesta.

2. Kaivausalueen 1 ladottua kivimuuria kalliopohjalla. Kuva pohjoisluoteesta.

3. Kaivausalueen 1 ladottua kivimuuria kalliopohjalla. Kuva lännestä.

4. Kaivausalueen 1 ladottua kylmämuurattua kivimuuria.

5. Kiven ja maan sekainen valli kaivausalueella 2. Kuva kaakosta.

6. Kaivausalueen 1 koeaista 2 rajattuna. Kuva pohjoisesta.

7. Kaivausalueen 1 koeaika 1 rajattuna. Kuva lännestä.

8. Kaivausalueen 1 koeaika 1 rajattuna. Kuva pohjoisesta.

9. Kaivausalueen 1 koekaistat 1 ja 2 avattuina. Kuva pohjoisesta.

10. Kaivausalueen 2 koekaista 3 rajattuna. Kuva kaakosta.

11. Kaivausalueen 2 koekaista 3 rajattuna. Kuva luoteesta.

12. Kaivausalueen 1 koekaistan 2 kiveys puhdistettuna. Kuva idästä. Nuoli osoittaa länteen.

13. Kaivausalueen 1 koekaistan 2 kiveys puhdistettuna. Kuva idästä. Nuoli osoittaa länteen.

14. Kaivausalueen 1 koekaistan 2 kiveys puhdistettuna. Kuva idästä. Nuoli osoittaa länteen.

15. Kaivausalueen 1 koekaistan 1 kiveys puhdistettuna. Kuva etelästä. Nuoli osoittaa länteen.

16. Kaivausalueen 1 koekaistan 1 kiveys puhdistettuna. Kuva lännestä. Nuoli osoittaa länteen.

17. Kaivausalueen 1 koekaistan 1 kiveys puhdistettuna. Kuva pohjoisesta. Nuoli osoittaa länteen.

18. Kaivausalueen 1 koekaistat 1 ja 2 puhdistettuina. Kuva pohjoisesta.

19. Kaivausalueen 1 koekaista 2 peitettynä. Kuva länsilounaasta.

20. Kaivausalueen 2 koekaista 3 avattuna. Kuva kaakosta.

21. Kaivausalueen 2 koekaista 3 peitettyä. Kuva luoteesta.

22. Alueen 1 koekaistan 1 kohdalla olleen kaivellun kuopan paikalle tehdyn leikkauksen eteläseinämä.

23. Alueen 1 koekaistan 1 kohdalla olleen kaivellun kuopan paikalle tehdyn leikkauksen eteläseinämää.

24. Alueen 1 koekaistan 1 kohdalla olleen kaivellun kuopan paikalle tehdyn leikkauksen seinämää. Hiiltä kiveyksen yläosassa.

25. Kivimuuria kaivausalueella 1 kalliojyrkänteen juurella. Kuva lännestä.

26. Ladottua kivimuuria kaivausalueella 1, kaivausalue 2 peitetty. Kuva luoteesta.

27. Muinaislinnan länsipuolen kalliojyrkännettä.

28. Muinaislinnan pohjoisrinteen mahdollisesti ladottua kiveystä. Kuva luoteesta.

29. Muinaislinnan itäpuolen kalliojyrkännettä.

30. Tapani Rostedt mittaamassa takymetrillä kaatosateessa.

31. Arkeologian harrastaja Jaakko Korhonen pitämässä prismaa kiintopisteellä 1. Kuva idästä.

32. Kiintopiste 1. Kuva pohjoisesta.

33. Arkeologian harrastaja Jaakko Korhonen pitämässä prismaa kiintopisteellä 2. Kuva koillisesta.

34. Kiintopiste 2. Kuva lounaasta.

35. Työkuva kaivausalueelta 1.

36. Työkuva kaivausalueelta 1.

37. Työkuva kaivausalueelta 1.

38. Vierailijoita kaivausalueella 1.